

Asia: VN/20726/2023

Lausuntopyyntö; Arviomuistio väylämaksun pysyvästä puolittamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Väylämaksun pysyvä puolittaminen, arviomuistio

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa linjataan, että merenkulun väylämaksu puolitetaan pysyvästi Suomen vientiteollisuuden kilpailukyvyistä huolehtimiseksi. Elinkeinoelämän keskusliitto EK kannattaa linjausta.

Merenkulun kustannukset tulevat nousemaan lähivuosina merkittävästi muun muassa ilmastotoimien seurauksena. Lisäkustannukset haastavat ulkomaankauppaa käyvien yritysten kilpailukykyä ja kuljetuspalveluja tuottavien varustamojen investointikykyä. Väylämaksun pysyvällä puolittamisella on siten positiivisia vaikutuksia ulkomaankaupan kilpailukykyyn, varustamojen investointeihin, meriliikenteen tehokkuuteen sekä ilmastopäästöjen vähentämiseen. Väylämaksuratkaisu parantaa myös väylämaksun ennakointia ulkomaankauppaa käyvien yritysten ja varustamojen välisissä pitkäkestoisissa kuljetussopimuksissa.

Arviomuistio antaa hyvän pohjan väylämaksun puolittamisen lisäksi väylämaksulain uudistamiselle tässä yhteydessä. Tässä joitakin nostoja, joita tulisi selvittää tarkemmin lain uudistuksen yhteydessä ja pyrkiä korjaamaan puutteet.

☐ Väylämaksun vertaamisesta ja perusteleminen valtion meriväylien ylläpidon ja jään-murron kustannuksilla tulee luopua. Meriväylät ovat liikennejärjestelmän perusinfraa, ku-ten muutkin väylät ja niiden ylläpito, ja niiden kustannuksista vastaa valtio yleisillä vero-varoilla. Väylämaksun ja valtion väylänpidon kustannusten irtikytkeminen on tapahtunut jo kymmenen vuotta sitten, ja nyt siitä tulee pysyvää.

☐ Väylämaksun vaikutukset ovat lain keskeinen peruste. Merkittävin on tarkoitus suosia jäävahvisteisia aluksia väylämaksun tasossa ja sitä kautta ulkomaankaupan kustannuk-sissa Suomen sijainnin ja ilmaston vuoksi.

☐ Yhteiskunnallisia tai muita perusteita ei olisi tarpeen kytkeä väylämaksuun. Ilmasto- ja ympäristösäädäntö ohjaa meriliikennettä riittävästi EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla. Väylämaksulla ei ole ohjausvaikutusta alusvalintoihin, jotka määräytyvät rahdin ominai-suuksien, kuljetustarpeen, säännöllisyyden, ympärivuotisuuden, alusten saatavuuden, talviliikenteen rajoitusten ym. markkinaa ja liiketoimintaan liittyvien kriteerien perusteel-la.

☐ Väylämaksun rakenteella on tunnistettu olevan joitakin kielteisiä vaikutuksia rahtimark-kinaan. Näitä ovat korkeat maksut yksittäisille tai vuosittain harvalukuisille projektikulje-tuksille ja kuljetuksille, joilla esimerkiksi vietäisiin teollisuuden matala-arvoisia suuren vo-lyymien sivutuotteita jatkokäyttöön maailmalle.

☐ Väylämaksun rakenne ei myöskään tue varustamoiden joustavaa palvelukehitystä, jos-sa esimerkiksi viisi alusta vuorotellen muodostaisi säännöllisen viikkotarjonnan yhden aluksen sijaan. Yhden aluksen väylämaksun sijaan maksuja kertyy viidestä aluksesta, vaikka asiakkaalle palvelu on yksi ja sama.

☐ Väylämaksun sitominen kalenterivuoteen tuo jäykkyyttä merirahtimarkkinaan ja tulisi muuttaa kahdentoista kuukauden rullaavaan maksukertymään yritysten ja virasto-jen/verottajan sähköisessä reaalityaloudessa.

☐ Laki on monitulkintainen, jos alus käy Suomessa muussa tarkoituksessa kuin ottamassa tai jättämässä lastia tai matkustajia (5§ 6 mom). Tulkinta on ollut, että maksua ei tarvitse suorittaa, jos alus käy pakottavasta syystä satamassa. Muissa tapauksissa kaikilta Suomen aluevesirajan ylittäneiltä aluksilta peritään maksu. Tämä heikentää kilpailuky-kyä yrityksiltä, jotka voisivat tarjota aluksille huoltotoimenpiteitä, tankkausta tai erilaisia satama- tai maapalveluja.

☐ Lausuntopyynnössä kysyttiin myös väylämaksujen hinnastosta ja yksityiskohdista. EK:lla ei ole hintataulukkaan muutosehdotuksia, mutta voi kysyä onko tarpeen määritellä väylämaksut euron tuhannesosan tarkkuudella ja alennuksetkin prosentin kymmenesosilla.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK osallistuu mielellään säädöshankkeen valmisteluun.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ulla Heinonen

Johtaja

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Haapasalo Tiina
Elinkeinoelämän keskusliitto EK